

Daňová evidence podnikatelů 2016

- *minimum daňové optimalizace*
- *daňové příjmy a výdaje*
- *výdaje uplatněné paušálem*
- *oznámení o osvobozených příjmech*
- *uplatnění výdajů u spolupracujících osob*
- *přehled slev uplatnitelných v daňovém příznání*
- *komplexní příklad vedení daňové evidence*
- **vyplněné nové daňové příznání za rok 2015**

Jiří Dušek, Jaroslav Sedláček

Daňová evidence podnikatelů 2016

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

*Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude **tresně sřiháno**.*

Edice Účetnictví a daně

Ing. Jiří Dušek, doc. Ing. Jaroslav Sedláček, CSc.

Daňová evidence podnikatelů 2016

Vydala GRADA Publishing, a.s.
U Průhonu 22, Praha 7, jako svou 6124. publikaci

Realizace obálky Vojtěch Kočí

Sazba Jan Šístek

Odpovědná redaktorka Ing. Michaela Průšová

Počet stran 144

Třinácté vydání, Praha 2004, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015,
2016

Vytiskly tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

© GRADA Publishing, a.s., 2016

GRADA Publishing: tel.: 234 264 401, fax: 234 264 400, www.grada.cz

ISBN 978-80-271-9039-3 (ePub)

ISBN 978-80-271-9038-6 (PDF)

ISBN 978-80-271-0035-4 (print)

Obsah

Předmluva J. Sedláčka z roku 2012	7
Předmluva k aktuálnímu vydání	8
1 Předmět a cíl daňové evidence	9
1.1 Právní úprava daňové evidence	9
1.2 Předmět daňové evidence	10
1.3 Cíl daňové evidence	11
1.4 Daň z příjmů a solidární daň od roku 2013 do roku 2015	12
1.5 Zahnutí daně dědické a darovací do zákona o daních z příjmů od 1. 1. 2014	13
1.6 Oznámení o osvobozených příjmech FO	14
1.7 Jednoduché účetnictví (novela – zákon o účetnictví č. 221/2015 Sb.)	14
2 Forma a obsah daňové evidence	15
2.1 Obsah daňové evidence	15
2.2 Forma daňové evidence	15
2.3 Způsoby oceňování majetku a dluhů	16
2.4 Skutečný stav majetku a dluhů	17
2.5 Daňový doklad	18
2.6 Nezaplacené náklady, které jsou v daňové evidenci daňovým výdajem	19
2.7 Zákon o daních z příjmů § 7b Daňová evidence	19
2.8 Cizí měna v daňové evidenci	20
3 Evidence příjmů a výdajů	21
3.1 Evidence příjmů	21
3.2 Evidence výdajů	22
3.3 Výdaje paušálem	23
3.4 Spolupracující osoby	24
3.5 Deník příjmů a výdajů	25
4 Daňová evidence pohledávek	30
4.1 Oceňování pohledávek	30
4.2 Obsah a forma evidence pohledávek	30
5 Daňová evidence dluhů	33
5.1 Oceňování dluhů	33
5.2 Obsah a forma evidence dluhů	33
5.3 Zápočet pohledávek a dluhů	34
5.4 Zánik dluhu dohodou mezi věřitelem a dlužníkem	35
5.5 Platební kalendář	35
6 Evidence daně z přidané hodnoty	37
6.1 Předmět daně z přidané hodnoty	37
6.2 Registrační povinnost plátce DPH	37
6.3 Ostatní k DPH	38
6.4 Kontrolní hlášení DPH (§ 101c až § 101i zákona DPH)	39
6.5 Vedení evidence DPH	40
7 Evidence dlouhodobého majetku	41
7.1 Oceňování dlouhodobého majetku	42
7.1.1 Ocenění pořizovací cenou	42
7.1.2 Ocenění vlastními náklady	43
7.1.3 Ocenění cenou stanovenou pro bezúplatné plnění	43
7.1.4 Ocenění majetku reprodukční cenou	44
7.2 Evidence dlouhodobého majetku	44
7.3 Odpisy dlouhodobého majetku	46
7.3.1 Rovnoměrné odpisování	47
7.3.2 Zrychlené odpisování	49
7.4 Výřazování dlouhodobého majetku	54

7.4.1	Vyřazování dlouhodobého majetku v důsledku prodeje	54
7.4.2	Vyřazování dlouhodobého majetku v důsledku darování	55
7.4.3	Vyřazování v důsledku škody nebo manka	55
7.4.4	Vyřazování v důsledku likvidace	56
7.4.5	Vyřazování v důsledku přerazení majetku do osobního užívání	56
7.5	Evidence neodpisovaného dlouhodobého majetku	57
8	Evidence najatého majetku	58
8.1	Operativní leasing	58
8.2	Finanční leasing	58
8.3	Pojem akontace a problémy s ní spojené	59
8.4	Odkoupení najaté věci po skončení nájmu	60
8.5	Způsob evidence najatého majetku	61
8.6	Nahrazení finančního leasingu úvěrováním	61
9	Zásoby a jejich evidence	63
9.1	Vymezení zásob	63
9.2	Oceňování zásob	63
9.3	Evidence zásob	64
10	Krátkodobý finanční majetek	67
10.1	Korunová pokladna	67
10.2	Valutová pokladna	67
10.3	Ceniny	68
10.4	Korunové bankovní účty	68
10.5	Devizové bankovní účty	68
10.6	Krátkodobé cenné papíry	68
11	Mzdová evidence	70
12	Rezervy a jejich evidence	74
12.1	Rezervy na opravy hmotného majetku	74
12.2	Rezervy na pěstební činnost	76
12.3	Ostatní rezervy	76
13	Evidence jízd a ostatních skutečností	77
13.1	Evidence jízd	77
13.2	Silniční daň	80
13.3	Náhrady při použití motorového vozidla	80
13.4	Evidence ostatních skutečností	83
14	Vedení deníku příjmů a výdajů	84
14.1	Transakce před zahájením podnikání	84
14.2	Transakce v průběhu zdaňovacího období	86
14.3	Úpravy prováděné před uzavřením deníku příjmů a výdajů	93
15	Minimum daňové optimalizace	96
16	Přechod z daňové evidence na účetnictví	97
17	Komplexní příklad	99
18	Příznání k dani z příjmů fyzických osob	126
18.1	Přehled hlavních slev uplatnitelných v daňovém příznání	126
18.2	Daňové zvýhodnění na vyživované dítě (§ 35c/1 ZDP)	126
18.3	Příjmy, které se zahrnují či nezahrnují do vlastního příjmu manželky (manžela)	127
18.4	Školovné – sleva na umístění dítěte (§ 35bb ZDP)	127
18.5	Možnost zahrnutí dohod o provedení práce do daňového příznání	128
18.6	Příklad vyplnění daňového příznání za rok 2015 – zadání	128
18.7	Postup sestavení daňového příznání podnikatele za rok 2015	129
	Seznam literatury	139

Předmluva J. Sedláčka z roku 2012

Cílem této publikace je poskytnout základní informace podnikatelům o vedení daňové evidence, o jejích výhodách a nevýhodách ve srovnání s účetnictvím a o jejím uplatnění při sestavování příznání k dani z příjmů. Daňová evidence nahradila jednoduché účetnictví, které bylo zrušeno k 1. 1. 2004 novelou zákona o účetnictví. Účtovat budou nadále pouze účetní jednotky, a to podvojně, stejně jako ostatní členské země Evropské unie.

Daňová evidence je tedy předepsána pro podnikatele, kteří vedli jednoduché účetnictví anebo nevedli žádné účetnictví, ale hodlají prokazovat svoje výdaje spojené s podnikáním podle zákona o daních z příjmů.

Výhodou daňové evidence je nesporně její nižší administrativní náročnost v porovnání s jednoduchým účetnictvím i menší požadavky na technické zabezpečení. Na druhé straně však pokrývá především potřeby vyplývající z daňové povinnosti a již méně je využitelná pro řízení firmy. Oddělením od účetnictví se daňová evidence sice osamostatnila pokud jde o deník příjmů a výdajů, ale nadále používá tradičního účetního přístupu, pokud jde o vedení ostatních složek evidence majetku a dluhů podnikatele.

Struktura publikace je tvořena jednotlivými kapitolami, které na sebe logicky navazují a směřují ke konečnému cíli, tj. ke zjištění základu daně z příjmů podnikatele a k sestavení daňového příznání.

V první a druhé kapitole je vymezen předmět a metody daňové evidence. Další kapitoly se věnují vedení deníku příjmů a výdajů a ostatních složek daňové evidence. Na závěr publikace je zpracován komplexní příklad, který demonstruje postup vedení evidence podnikatele v průběhu zdaňovacího období a příklad sestavení daňového příznání jako poslední úkol uplynulého roku.

Formální uspořádání publikace odpovídá modernímu pojetí učebnic a příruček, které přinášejí nové poznatky v přehledné a přístupnější podobě, usnadňují jejich osvojení a přenos do podnikatelské praxe. Může být využita nejen v malých a středních podnicích, které dosud musely používat podvojně účetnictví, ale i podniky, pro něž změnou legislativy zanikla povinnost účtovat podvojně. Je i příležitostí pro nové podnikatele, kteří se rozhodnou prokazovat výdaje podle zákona o daních z příjmů.

J. Sedláček

Předmluva k aktuálnímu vydání

Toto vydání reaguje na zákonné změny. Jsou zde uváděny aktuální odkazy na zákonné předpisy.

Byly doplněny některé nové kapitoly – např.:

- Přehled hlavních slev uplatnitelných v daňovém přiznání
- Kompletní přehled příjmů, které se zahrnují či nezahrnují do vlastního příjmu manželky (manžela)
- Školkové

Z důvodu ještě plně nezažitých nových pojmů vyvolaných rektifikací soukromého práva je uveden stručný slovník pojmů z nového občanského zákoníku (NOZ) a zákona o obchodních korporacích (ZOK):

Starý pojem	Nový pojem
závazek	dluh = co má být ze závazku plněno
sdružení	společnost
člen sdružení	společník společnosti
dar	bezúplatné plnění
půjčka	zápůjčka
úvěr a půjčka	úvěrový finanční nástroj
nájem	pronájem, pacht
společnost	obchodní korporace
podnik nebo část podniku	obchodní závod
společník, člen družstva	člen obchodní korporace
příjmy ze závislé činnosti a funkční požitky	příjmy ze závislé činnosti
příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti	příjmy ze samostatné činnosti
dividendy a jiné podíly	podíly na zisku

Některé příklady jsou ponechány v původním starším časovém období. Jedná se o některé speciální případy, které takto skutečně platily. Pokud je již odlišný zákonný předpis pak je to uvedeno. Dále jsou to příklady, které probíhají přes více let – odpisy majetku, finanční leasing apod.

Příklad daňového přiznání za rok 2015 je zpracován na daňovém portálu české daňové zprávy. Jedná se o výbornou možnost pro každého poplatníka, protože toto zpracování je s provedením všech možných kontrol. A zároveň jeho obsluha nevyžaduje žádné velké odborné počítačové vědomosti.

Své připomínky, náměty i vlastní zkušenosti můžete posílat na adresu: dusek@winfas.cz.

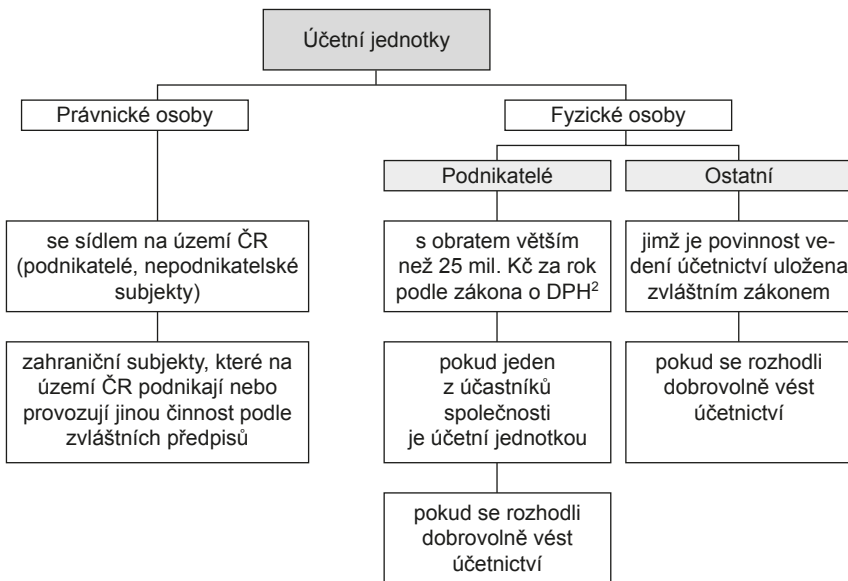
J. Dušek

1 Předmět a cíl daňové evidence

Daňová evidence si klade za cíl poskytnout údaje potřebné ke zjištění základu daně z příjmů. Je určena pro ty subjekty, které nejsou účetními jednotkami ve smyslu zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů. Za účetní jednotky se podle § 1 tohoto zákona považují právnické a některé fyzické osoby, jak je znázorněno na obr. 1.1. Novela zákona o účetnictví, která vstoupila v platnost od 1. 1. 2004, uložila účetním jednotkám vést podvojně účetnictví a současně zrušila jednoduché účetnictví¹. Místo jednoduchého účetnictví byla pro podnikatele zavedena daňová evidence v podobě záznamů pro daňové účely.

1.1 Právní úprava daňové evidence

Legislativně je daňová evidence upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. I když novela zákona o účetnictví již neuvažovala v roce 2004 s jednoduchým účetnictvím byla dána fyzickým osobám, prokazujícím povinnosti pro daňové účely, možnost přechodného období tak, aby 1. 1. 2005 bylo jednoduché účetnictví nahrazeno daňovou evidencí.

Obr. 1.1 Subjekty, které jsou účetní jednotkou ve smyslu zákona o účetnictví

¹ Tato koncepce jednotných účetních pravidel pro všechny druhy účtující subjektů je reakcí na vstup ČR do EU, jejíž členská země používají výhradně podvojně účtování a jednoduché účetnictví je pro ně neznámým pojmem.

² Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů

1.2 Předmět daňové evidence

Podle toho jaký druh příjmů fyzické osoby, poplatníci daně z příjmů získávají a jaké výdaje k těmto příjmům uplatňují musí povinně vést následující dokumentaci:

- záznamy o příjmech a evidenci pohledávek vzniklých v souvislosti s podnikatelskou nebo jinou samostatnou výdělečnou činností (podnikatelé, kteří neuplatňují výdaje prokazatelně vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů, ale v paušální výši, stanovené procentem z příjmů podle § 7 odst. 9, zákona o daních z příjmů),
- záznamy o příjmech a vynaložených výdajích v časovém sledu, evidenci hmotného majetku, který lze odpisovat, evidenci o tvorbě a použití rezervy na opravy hmotného majetku (pokud se vytváří), evidenci o pohledávkách a dlužích ve zdaňovacím období, ve kterém dochází k ukončení pronájmu a mzdové listy, pokud jsou vypláceny mzdy (poplatníci mající příjmy z pronájmu a uplatňující výdaje na dosažení, zajištění a udržení těchto příjmů podle § 9 zákona o daních z příjmů),
- daňovou evidenci ve smyslu § 7b zákona o daních z příjmů (fyzické osoby, které mají příjmy ze samostatné výdělečné činnosti³ a uplatňují výdaje vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení.

Daňová evidence je v podstatě obdobou jednoduchého účetnictví, je však mnohem méně administrativně náročná, je značně jednodušší po metodické stránce a klade podstatně nižší nároky na technické vybavení. Zachycuje podle zásady jednoduchosti pouze peněžní toky, které bezprostředně souvisejí s podnikáním, a stav majetku a dluhů podnikatele (firmy) na konci zdaňovacího období. Obdobně jako účetnictví vymezuje složky majetku, které podléhají evidenci, a určuje metody oceňování majetku a dluhů. Výslovně není předepsána ani forma daňové evidence. Uložena je pouze povinnost uchovávat daňovou evidenci za všechna zdaňovací období, pro která neskončila lhůta pro vyměření daně stanovená zákonem o daních z příjmů (§ 7b odst. 5) nebo zvláštním předpisem⁴.

Příklad 1.1: Pan Jan Marek podniká na základě živnostenského oprávnění a v roce 2006 vedl daňovou evidenci. Jeho příjmy za prodej zboží činily podle peněžního deníku 15 324 863 Kč. Od jakého data musí přejít na dvojnásobné účetnictví?

Řešení:

Z pana Marka se stala od 1. 1. 2007 účetní jednotka a jestliže nechce dobrovolně zahájit vedení účetnictví, povede v roce 2007 daňovou evidenci⁵.

Příklad 1.2: Pan Petr Novotný, který podniká jako fyzická osoba, hodlá uplatňovat za rok 2010 skutečně vynaložené výdaje při tvorbě dílčího základu daně z příjmů podle § 7 zákona o daních z příjmů. Ke kterému datu musí zahájit vedení účetnictví, jestliže se na vlastní žádost nechal zapsat do obchodního rejstříku k 10. srpnu 2011?

³ dále jen podnikatelé

⁴ Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád.

⁵ Účetnictví nemusí vést ani v roce 2008, neboť podle zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, kterým se mění částka v § 1 odst. 2 písm. e) zákona o účetnictví od 1. 1. 2008 z 15 mil. Kč na 25 mil. Kč, nepřevýšil obrat podnikatele v roce 2006 částku 25 mil. Kč.

Řešení:

Petr Novotný má povinnost vést účetnictví ode dne zápisu do obchodního rejstříku, tj. od 10. 8. 2011 až do dne výmazu z obchodního rejstříku, jestliže mu nevznikla povinnost vést účetnictví z jiného důvodu (např. při překročení obratu 25 mil. Kč). Do 9. 8. 2011 měl povinnost vést daňovou evidenci podle § 7b zákona o daních z příjmů za účelem zjištění základu daně a daně z příjmů.

Příklad 1.3: Podnikatel (fyzická osoba) dosáhl v roce 2006 obratu 30 mil. Kč. Musí vést účetnictví?

Řešení:

Podnikatel se stal od 1. 1. 2007 účetní jednotkou a od 1. 1. 2008 povede účetnictví⁶ minimálně po dobu pěti let, neboť jeho obrat v roce 2006 převýšil částku 25 mil. Kč⁷.

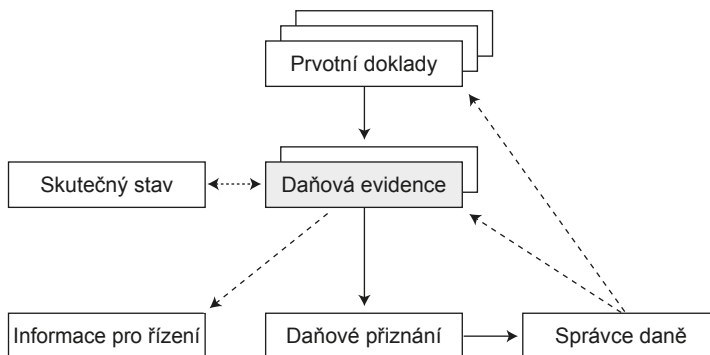
Příklad 1.4: Obrat podnikatele byl v roce 2006 ve výši 22 mil. Kč a v roce 2007 dosáhl 26 mil. Kč. Od jakého data povede účetnictví?

Řešení:

Od 1. 1. 2007 se stal účetní jednotkou, avšak od 1. 1. 2008 účetnictví vést nemusí (nedosáhl v roce 2006 obratu 25 mil. Kč). Znovu se stane účetní jednotkou od 1. 1. 2008 a účetnictví povede od 1. 1. 2009 (minimálně po dobu pěti let).

1.3 Cíl daňové evidence

Daňová evidence slouží ke zjištění základu daně z příjmů (je vstupní databází pro daňové přiznání), ale pokud bude průběžně vedena, má i druhý užitek, neboť poskytuje přehled o stavu a pohybu majetku a dluhů podnikatele (firmy) a je tedy využitelná pro ekonomické rozhodování, pro řízení firmy. Stejně jako účetnictví se opírá o prvotní doklady, z nich provádí záznamy, které dále třídí a sumarizuje. Postup zpracování daňové evidence je schematicky znázorněn na obrázku 1.2.

Obr. 1.2 Postup vedení daňové evidence

⁶ Blíže viz předchozí ustanovení zákona č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů.

⁷ Podle § 4 odst. 3 zákona o účetnictví jsou tyto osoby povinny vést účetnictví od prvního dne účetního období následujícího po kalendářním roce, ve kterém se staly účetní jednotkou.

Z obrázku je zřejmé, že poslední fází je zpracování daňového přiznání, které předkládá podnikatel na konci příslušného zdaňovacího období správci daně. Do daňového přiznání musí být promítnuty i případné rozdíly mezi daňovou evidencí a skutečným stavem majetku a dluhů podnikatele, zjištěným na konci zdaňovacího období (tečkovaná vazba na obrázku 1.2). Zpětné (čárkované) vazby na obrázku pak znázorňují kontrolní funkci správce daně.

Dalším úkolem daňové evidence je zajistit povinnosti plynoucí podnikateli z § 100 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, pokud je registrovaným plátcem této daně. Daňová evidence musí poskytovat zejména údaje potřebné pro správné stanovení daňové povinnosti a musí být vedena v členění potřebném pro sestavení měsíčního nebo čtvrtletního daňového přiznání. Plátce DPH je povinen vést také evidenci uskutečněných plnění, která nejsou zdaňovatelná.

Příklad 1.5: Podnikatel, který vedl jednoduché účetnictví, přešel od 1. 1. 2004 na daňovou evidenci. Musí i nadále vést evidenci veškerých příjmů (i nezdánitelných) a veškerých výdajů (i daňově neuznatelných)?

Řešení:

V právních normách pro daňovou evidenci není tato povinnost explicitně vyjádřena, avšak přijímá-li poplatník daně z příjmů fyzických osob provozující samostatnou činnost platby, je kromě evidence stanovené obecně závaznými právními předpisy povinen vést evidenci (záznamy) denních tržeb⁸. Z toho plyne, že vede-li podnikatel pokladnu, musí vést pokladní deník a zajistit i jeho návaznost na bankovní účty. Jinak řečeno musí prokázat stav a pohyb veškerého peněžního majetku v pokladně i na účtech, který souvisí s podnikáním (zahrnutého v obchodním majetku).

1.4 Daň z příjmů a solidární daň od roku 2013 do roku 2015

Pro roky 2013 až 2015 platí základní sazba daně 15 %.

Na zdaňovací období 2013 až 2015 se zvyšuje tato sazba nad stanovený limit základu o tzv. solidární daň ve výši 7 %.

Výpočet je odvislý od průměrné mzdy podle zákona upravující pojistné na sociální zabezpečení.

Poplatník se solidární daní (tj. i zaměstnanec) si musí podat sám daňové přiznání poprvé za rok 2013 (§ 38/4).

Solidární zvýšení daně u zálohy zaměstnance (§ 38ha):

Solidární zvýšení daně u zálohy činí 7 % z kladného rozdílu mezi příjmy zahrnovanými do základu pro výpočet zálohy (= hrubá mzda) a 4násobkem průměrné mzdy stanovené podle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení.

Mzdový list musí za každý kalendářní měsíc obsahovat částku tohoto rozdílu.

Solidární zvýšení daně (§ 16a):

Solidární zvýšení daně činí 7 % z kladného rozdílu mezi součtem příjmů zahrnovaných do dílčího základu daně podle § 6 (= hrubá mzda) a dílčího základu daně podle § 7 (z podnikání)

⁸ § 97 odst. 1 daňového řádu, zákon č. 280/2009 Sb.

v příslušném zdaňovacím období a 48násobkem průměrné mzdy stanovené podle zákona upravujícího pojistné na sociální zabezpečení.

Vykázanou daňovou ztrátu z podnikání lze již od roku 2014 uplatnit proti základu z § 6.

Rok	Vyhláška	Průměrná mzda	Solidární zvýšení daně nad	
			měsíční (4×)	roční (48×)
2013	324/2012 Sb.	25 884	103 536	1 242 432
2014	296/2013 Sb.	25 942	103 768	1 245 216
2015	208/2014 Sb.	26 611	106 444	1 277 328

1.5 Zahrnutí daně dědické a darovací do zákona o daních z příjmů od 1. 1. 2014

K 1. 1. 2014 je daň dědická a darovací zahrnuta do zákona o daních z příjmů. Zákon používá pojem „bezúplatný příjem“, který zahrnuje:

- příjmy z dědění
- příjmy z odkazu
- darování
- jiné příjmy nabyté bez poskytnutí protiplnění

Již tedy nerozlišuje, zda-li byly dary přijaty v souvislosti s podnikáním, či nikoliv.

Bezúplatné příjmy jsou:

- dle § 4a/1/m a § 19b/1/d:
 - vydlužitele při bezúročném zápůjčce
 - vypůjčitele při výpůjčce
 - výprosníka při výprose
- dle § 10/3c:
 - ostatní bezúplatné příjmy (dědictví,...)

Bezúplatné příjmy FO (§ 4a/1/m, § 10/3 jiné než § 4a/1/m) jsou osvobozeny:

- od příbuzného v linii přímé a v linii vedlejší, pokud jde o....
- od osoby se kterou před obdržáním žil bezprostředně nejméně 1 rok ve společně hospodařící domácnosti nebo byl na tuto osobu odkázán výživou
- obmyšleného z jeho majetku
- v úhrnu příjmy od téhož poplatníka nepřesáhnou ve zdaňovacím období
 - 100 000 Kč (§ 4a/1/m/4.)
 - 15 000 Kč (§ 10/3/c/4.) ostatní nahodilý bezúplatný příjem

1.6 Oznámení o osvobozených příjmech FO

Jedná se o úplně nové oznámení správci daně. Poprvé se toto oznámení podává až za zdaňovací období roku 2015, tj. nejspíše do 31. 3. 2016.

Pokud FO obdrží příjem, který (§ 38v):

- je od daně z příjmu FO osvobozen,
- je vyšší než 5 000 000 Kč (nelze rozložit),
- a toto nemůže FU zjistit z rejstříků či jiné evidence (jeho zjištění zveřejní na webu) (§ 38v/3),

je povinna oznámit FU (není určena forma) u tohoto příjmu (§ 38v/2):

- výši,
- popis okolností nabytí,
- datum vzniku,

a to do dne podání daňového přiznání za období, kdy příjem obdržel (§ 38v/1), i když nemusí podat DP.

U společného jmění manželů – oznámí jeden (§ 38v/5).

Pokud toto neprovedete, jsou zde velké pokuty za neoznámení osvobozeného příjmu (§ 38w):

Z částky neoznámeného příjmu je pokuta	%
a) Povinnost splnil, aniž by byl vyzván	0,1 %
b) Povinnost splnil na základě výzvy náhradní lhůtě (38v/4)	10 %
c) Povinnost nesplní ani v náhradní lhůtě	15 %

Na stránkách Finanční správy naleznete:

- Formulář tohoto oznámení
- Podrobný přehled osvobozených příjmů.

1.7 Jednoduché účetnictví (novela – zákon o účetnictví č. 221/2015 Sb.)

Jednoduché účetnictví, které se objevilo v novele zákona o účetnictví (§ 13b), se netýká podnikatelů. Jde o možnost vést jednoduché účetnictví pro vyjmenované účetní jednotky s limitem příjmů a majetku do 3 000 000 Kč (§ 1f). Jde např. o honební společenstva, spolky PO, dobrovolné hasiče, církve atd.

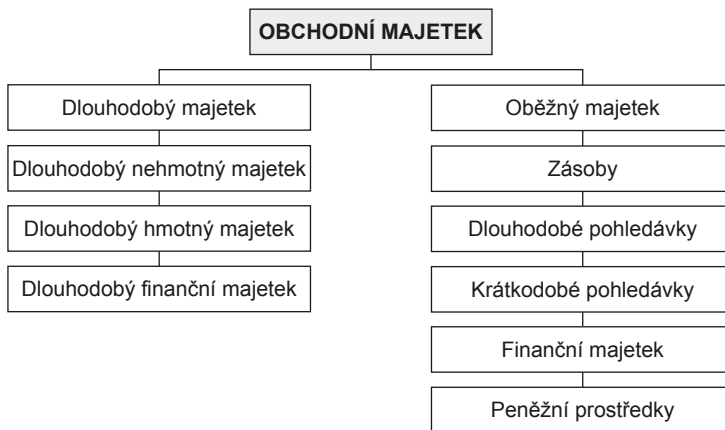
2 Forma a obsah daňové evidence

Daňová evidence obsahuje údaje o:

- příjmech a výdajích,
- majetku a dlužích podnikatele.

2.1 Obsah daňové evidence

Charakteristickým rysem evidovaných peněžních i hmotných toků je jejich příčinný vztah k podnikání tj. jsou získávány z prodeje výrobků, zboží a služeb (kladné přítoky – pozitivní cash flow) a vynakládány na dosažení, zajištění a udržení příjmů (záporné toky – negativní cash flow). Z tohoto zorného úhlu by měla daňová evidence zachytit všechny majetek a dluhy podnikatele (firmy), které ovlivňují základ daně z příjmů. Jde o majetek firmy, který je třeba k její hospodářské činnosti, a získané finanční zdroje (cizí kapitál), které se podílí na krytí majetku firmy. Strukturu obchodního majetku, který je pořizován a užíván podnikatelem, znázorňuje obrázek 2.1.

Obr. 2.1 Struktura majetku podnikatele (firmy)

Dluhy jsou definovány jako dluhy vůči věřitelům či dodavatelům, příp. jako povinnost provést v určité době sjednanou službu. V době, kdy není nutné peněžní dluhy uhradit, slouží jako zdroj peněz (tzv. obchodní úvěr). V daňové evidenci je zachycen majetek, který se podnikatel rozhodl vložit do svého obchodního majetku.

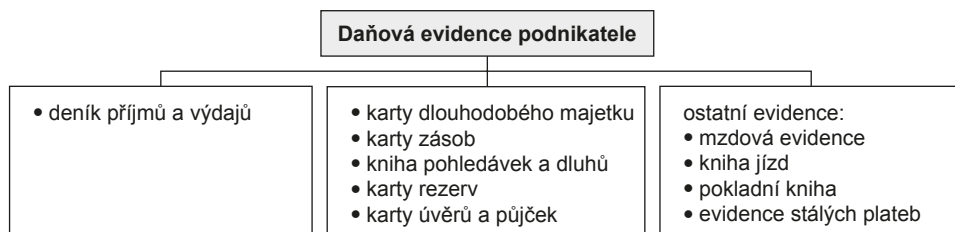
2.2 Forma daňové evidence

Podnikatel s příjmy z podnikatelské nebo jiné samostatné výdělečné činnosti může do daňové evidence zaznamenat pouze výdaje spojené s majetkem zahrnutým v obchodním majetku. Pro účely daně z příjmů fyzických osob se **obchodním majetkem** rozumí souhrn majetkových hodnot (věcí, pohledávek a jiných práv a penězi ocenitelných hodnot), které jsou ve vlastnictví podnikatele (firmy) a které byly nebo jsou obsahem daňové evidence. Nemovitosti nebo movité věci se přitom zahrnou do obchodního majetku celé a u podílového spoluvlastnictví

jejich část ve výši spoluvlastnického podílu, a to bez ohledu na to, zda je vložená nemovitost nebo movitá věc používána pro podnikání zčásti nebo celá.

Dnem vyřazení majetku z obchodního majetku podnikatele se rozumí den, který je zapsán v daňové evidenci. Vyřazením majetku z obchodního majetku (např. domu, ve kterém podnikal pro jeho osobní potřebu) nevzniká podnikateli žádný zdanitelný příjem, ten by nastal až v případě následného prodeje. Výdaje (náklady) podle § 24 zákona o daních z příjmů lze zapsat do daňové evidence pouze v prokázané výši a jen do výše stanovené zákonem.

Forma daňové evidence se bude odvíjet od jednotlivých složek obchodního majetku. Pro peněžní prostředky se přitom jeví jako vhodná evidence v deníku příjmů a výdajů a pro ostatní složky majetku a dluhů pak evidenční karty, nejčastěji v elektronické podobě. Schématicky je struktura daňové evidence podnikatele znázorněna na obrázku 2.2.

Obr. 2.2 Struktura daňové evidence podnikatele

Příklad 2.1: Musí mít podnikatel zřízen pro běžné podnikání bankovní účet?

Řešení:

Současná platná právní úprava obecně nepředepisuje tuto povinnost. Výjimkou je podnikatel, který je plátcem DPH, neboť v případě nadměrného odpočtu finanční úřad poukazuje vrácenou daň z přidané hodnoty na účet stanovený podnikatelem. Od 1. 7. 2004 vstoupil navíc v platnost zákon č. 254/2004 Sb., o omezení plateb v hotovosti, podle něhož musí podnikatelé hradit i přijímat platby nad určený limit jen bezhotovostně.

Tento limit nově určil zákon č. 261/2014 Sb. a od 1. 12. 2014 je to částka 270 000 Kč.

2.3 Způsoby oceňování majetku a dluhů

Podnikatelé oceňují a zapisují do daňové evidence majetek a dluhy:

- k okamžiku uskutečnění hospodářské transakce,
- k poslednímu dni zdaňovacího období.

K oceňování v daňové evidenci se používají následující druhy cen:

- pořizovací cena, tj. cena, za kterou byl majetek pořízen a náklady související s jeho pořízením,
- reprodukční pořizovací cena, tj. cena, za kterou by byl majetek pořízen v době, kdy se vykazuje v daňové evidenci,
- vlastní náklady, které zahrnují přímé náklady vynaložené na výrobu nebo jinou činnost, a nepřímé náklady, které se k výrobě nebo k jiné činnosti vztahují,
- jmenovitá hodnota,

- vstupní cena hmotného majetku, kterou se rozumí pořizovací cena (je-li majetek pořízen úplatně), vlastní náklady (je-li pořízen nebo vyroben ve vlastní režii), hodnota nesplacené pohledávky zajištěné převodem práv (u hmotného movitého majetku, který zůstává ve vlastnictví věřitele), reprodukční pořizovací cena zjištěná podle zvláštního právního předpisu⁹ (v ostatních případech nabytí), cena zjištěná pro účely dědické a darovací (při nabytí majetku zděděním nebo darováním), hodnota technického zhodnocení¹⁰,
- zůstatková cena, která se určí jako rozdíl mezi vstupní cenou hmotného majetku a celkovou výší odpisů stanovených podle zákona o daních z příjmů a to i tehdy, když do výdajů na zajištění zdanitelných příjmů zahrnul podnikatel pouze poměrnou část odpisů (u majetku užívaného zčásti k podnikání) nebo když uplatňoval v některých zdaňovacích obdobích výdaje procentem z příjmů.

Pro účely daňové evidence se hmotný (dlouhodobý) majetek¹¹ oceňuje vstupní nebo zůstatkovou cenou. Pohledávky vstupují do daňové evidence ve jmenovité hodnotě nebo v pořizovací ceně u pohledávek nabytých postoupením, event. v ceně zjištěné pro účely dědění nebo darování u pohledávek nabytých děděním nebo darováním.

Ostatní majetek se oceňuje pořizovací cenou, je-li pořízen úplatně, vlastními náklady¹², je-li pořízen ve vlastní režii, nebo cenou zjištěnou pro účely daně dědické nebo darovací. Dluhy se oceňují při vzniku jmenovitou hodnotou, při převzetí pořizovací cenou. Peněžní prostředky a ceniny se oceňují jejich jmenovitými hodnotami. Pořizovací cenou pozemku je cena včetně porostu, pokud se nejedná o pěstitelský celek trvalých porostů.

Do pořizovací ceny majetku pořízeného formou finančního leasingu s následnou koupí najaté věci se zahrnou výdaje související s jeho pořízením, hrazené nájemcem. V případě úplatného pořízení nemovitých a movitých věcí, majetkových práv, pohledávek a dluhů nebo části uvedeného majetku a dluhů za jednu pořizovací cenu, se cena jednotlivých složek majetku stanoví v poměrné výši k ceně jednotlivých složek majetku oceněných podle zvláštního právního předpisu⁶, s výjimkou peněz, cenin, pohledávek a dluhů.

2.4 Skutečný stav majetku a dluhů

Pravidla pro daňovou evidenci výslovně nestanoví povinnost inventarizace majetku a dluhů. Ukládá pouze vést evidenci zásob, hmotného majetku, pohledávek a dluhů a zjistit skutečný stav na konci zdaňovacího období. O tomto zjištění sepíše podnikatel zápis. O případné rozdíly upraví základ daně podle § 24 a 25 zákona o daních z příjmů.

Zjistí-li podnikatel na konci období nebo v jeho průběhu, že u něho došlo např. k úbytku zásob, aniž by tyto prodal či použil pro svoji činnost, pak se jedná o škodu na straně podnikatele a příslušné výdaje spojené s pořízením předmětných zásob jsou daňovým výdajem do

⁹ Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů.

¹⁰ Za technické zhodnocení se považují výdaje na dokončené nástavby, přístavby a stavební úpravy, rekonstrukce (tj. zásahy do majetku, které mají za následek změnu jeho účelu nebo technických parametrů) a modernizace majetku (tj. rozšíření vybavenosti nebo použitelnosti majetku), pokud převýšily v úhrnu částku 40 000 Kč.

¹¹ Dlouhodobostí se podle § 29 zákona o daních z příjmů rozumí doba použitelnosti (doba provozně-technické funkce) delší než jeden rok.

¹² Pojem vlastních nákladů je vymezen v § 25 odst. 4 zákona o účetnictví jako přímé náklady vynaložené na výrobu nebo jinou činnost, popřípadě i část nepřímých nákladů, která se k vytvoření zásob nebo dlouhodobého majetku vztahuje.

výše náhrady, jak stanoví § 25 zákona. Došlo-li ke škodě neznámým pachatelem, a to podle potvrzení policie, jsou příslušné výdaje výdaji daňovými podle § 24 zákona.

Obdobně se postupuje i např. v případě ztráty hmotného majetku. Zůstatková cena hmotného majetku vyřazeného v důsledku škody je podle § 25 zákona daňovým výdajem do výše náhrady. Jedná-li se o škodu způsobenou neznámým pachatelem podle potvrzení policie, je zůstatková cena daňovým výdajem.

2.5 Daňový doklad

Daňová evidence slouží ke stanovení základu daně podnikatelů (fyzických osob), kteří nejsou účetní jednotkou a dosud vedli jednoduché účetnictví. Na rozdíl od jednoduchého účetnictví nevymezuje daňová evidence povinné náležitosti daňového dokladu. Jejím prostřednictvím prokazují daňoví poplatníci (podnikatelé) vynaložené náklady na dosažení příjmů z podnikání. Evidence je průkaznou tehdy, lze-li zápisy doložit odpovídajícím způsobem a je-li v souladu se skutečným stavem majetku a dluhů zjištěným na konci zdaňovacího období. Daňový doklad by tedy měl obsahovat, obdobně jako účetní doklady, alespoň tyto náležitosti:

- označení dokladu,
- obsah transakce a její účastníky,
- peněžní částku (informaci o ceně za jednotku a množství),
- datum uskutečnění transakce,
- datum vyhotovení dokladu (není-li shodné s datem uskutečnění transakce),
- podpis oprávněné osoby.

U registrovaných plátců daně z přidané hodnoty jsou náležitosti daňového dokladu vymezeny v zákoně o dani z přidané hodnoty, který navíc vyžaduje daňové identifikační číslo a sídlo nebo místo plátce a příjemce zdanitelného plnění, výši ceny bez daně celkem, sazbu daně a zaokrouhlenou výši daně. Jde o tzv. běžný daňový doklad, který může být i zjednodušený (u zdanitelných plnění do 10 000 Kč vč. DPH), nebo o tzv. doklad o použití.

Podnikatelům je ponechána volnost i pokud jde o okamžik, ke kterému se do evidence zapisují jednotlivé případy, až na evidenci k dílčímu základu daně podle § 9 zákona o daních z příjmů, kdy poplatníci jsou povinni vést záznamy o příjmech a skutečných výdajích v časovém sledu.

Příklad 2.2: Pan Kvapil hodlá podnikat jako ekonomický poradce, a proto uskutečnil následující kroky:

- a) požádal o vydání živnostenského listu a uhradil poplatek 1 000 Kč,
- b) na žádost o výpis z rejstříku trestů vylepil kolek v hodnotě 50 Kč,
- c) za zhotovení razítka zaplatil 380 Kč,
- d) za své služby obdržel v hotovosti první odměnu ve výši 3 000 Kč,
- e) z pokladny převedl částku 1 000 Kč na nově zřízený účet u KB a současně uhradil poplatek za zřízení účtu 200 Kč.

Jaké doklady bude podnikatel potřebovat k zápisu uvedených kroků do daňové evidence?

Řešení:

1. Nejprve musí pan Kvapil vložit do pokladny minimální hotovost 1 430 Kč, aby mohl hradit své počáteční výdaje a vystaví příjmový pokladní doklad (PP) na tuto částku.

2. Na částku 1 000 Kč, kterou zaplatil za vydání živnostenského listu příslušnému odboru městského úřadu, má potvrzení z tamní pokladny (krok a).
3. Potvrzení o nákupu kolků z pošty za 50 Kč (krok b).
4. Paragon na částku 380 Kč za nákup razítka (krok c).
5. Příjmový pokladní doklad na inkasovanou odměnu 3 000 Kč za provedené služby (krok d).
6. Výdajový pokladní doklad (VP) na částku 1 000 Kč převáděnou na nově zřízený bankovní účet (krok e).
7. Výpis z bankovního účtu podnikatele (BV) na částku 1 000 Kč – příjem převedeného vkladu (krok e).
8. Výpis z bankovního účtu na částku 200 Kč – výdaj za zřízení účtu (krok e).

2.6 Nezaplacené náklady, které jsou v daňové evidenci daňovým výdajem

V daňové evidenci se chybí, že se něco nedá do nákladů, protože to nebylo zaplacené. Zákon o daních z příjmů neuvádí podmínku zaplacení. Jedná se především o tyto případy:

- Odpisy majetku: majetek nemusí být zaplacen, musí být ale uveden do používání podle podmínek uvedených v § 26 ZDP
- Nájemné u finančního leasingu: nájemné nemusí být zaplacené, do nákladů lze dát poměrnou část. Ovšem při předčasném ukončení finančního leasingu se posuzuje částka zaplacení (§ 24/6 ZDP).

2.7 Zákon o daních z příjmů § 7b Daňová evidence

§ 7b

Daňová evidence

- (1) Daňovou evidenci se pro účely daní z příjmů rozumí evidence pro účely stanovení základu daně a daně z příjmů. Tato evidence obsahuje údaje o
 - a) příjmech a výdajích, v členění potřebném pro zjištění základu daně,
 - b) majetku a dluhů.
- (2) Pro obsahové vymezení složek majetku v daňové evidenci se použijí zvláštní právní předpisy o účetnictví^{20h}, není-li dále stanoveno jinak.
- (3) Pro ocenění majetku dluhů v daňové evidenci se hmotný majetek oceňuje podle § 29, pohledávky se oceňují podle § 5. Ostatní majetek se oceňuje pořizovací cenou,³¹⁾ je-li pořízen úplatně, vlastními náklady,³¹⁾ je-li pořízen ve vlastní režii, nebo cenou určenou podle zvláštního právního předpisu o oceňování majetku^{1a)} ke dni nabytí u majetku nabytého bezúplatně. Dluhy se oceňují při vzniku jmenovitou hodnotou, při převzetí pořizovací cenou. Peněžní prostředky a ceniny se oceňují jejich jmenovitými hodnotami. Pořizovací cenou pozemku je cena včetně porostu, pokud se nejedná o pěstitelský celek trvalých porostů (§ 26), bez stavby na něm zřízené. Do pořizovací ceny majetku pořízeného formou finančního leasingu se zahrnou výdaje s jeho pořízením související, hrazené uživatelem. V případě úplatného pořízení majetku a dluhů, za jednu pořizovací cenu, se cena jednotlivých složek majetku stanoví v poměrné výši k ceně jednotlivých složek majetku oceněných podle zvláštního právního předpisu,^{1a)} s výjimkou peněz, cenin, pohledávek a dluhů. Je-li v případě úplatného pořízení nemovitých a movitých věcí, majetkových práv, pohledávek

a dluhů rozdíl mezi pořizovací cenou a oceněním tohoto majetku podle zvláštního právního předpisu,^{1a)} zvýšeným o hodnotu peněz, cenin, pohledávek včetně daně z přidané hodnoty, a snížený o hodnotu dluhů, záporný, postupuje se obdobně jako v případě záporného oceňovacího rozdílu při koupi obchodního závodu (§ 23).

- (4) Zjištění skutečného stavu zásob, hmotného majetku, pohledávek a dluhů provede poplatník k poslednímu dni zdaňovacího období. O tomto zjištění provede zápis. O případné rozdíly upraví základ daně podle § 24 a 25.*
- (5) Poplatník je povinen uschovávat daňovou evidenci za všechna zdaňovací období, pro která neuplynula lhůta pro stanovení daně.*

2.8 Cizí měna v daňové evidenci

V Pokynu GFŘ D-22 je uvedena jediná doplňující informace k § 7b: „*Příjmy a výdaje v cizí měně evidované v daňové evidenci se přepočítají podle § 38 zákona. V daňové evidenci se ke konci zdaňovacího období neprovádí přepočet zůstatku devizového účtu nebo valutové pokladny, ani se nepřeceňují pohledávky nebo dluhy v cizí měně.*“

3 Evidence příjmů a výdajů

Údaje o příjmech a výdajích tvoří hlavní součást daňové evidence. U poplatníků – fyzických osob, kteří uplatňují výdaje podle § 24 zákona o daních z příjmů, vstupují do daňové evidence veškeré příjmy z podnikatelské činnosti a výdaje spojené s majetkem zahrnutým v obchodním majetku. Jde o výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, které mohou být zahrnuty jen v prokázané výši a nejvýše v zákonem stanovené výši. Zapisují se do deníku příjmů a výdajů, v členění potřebném pro zjištění základu daně z příjmů.

3.1 Evidence příjmů

Příjmem se rozumí podle § 3 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, peněžité i nepeněžité plnění, které nabývá poplatník v průběhu podnikání. V evidenci příjmů by měly být zachyceny příjmy, které jsou předmětem daně, v členění potřebném pro zjištění základu daně. Základní členění příjmů pak bude na:

- a) peněžní příjmy,
- b) nepeněžní příjmy,
- c) příjmy dosažené směnou.

Do evidence příjmů jsou zahrnovány pouze skutečné přítoky peněz, např. převzetí peněžní hotovosti do pokladny podnikatele nebo připsání peněžních prostředků na jeho bankovní účet. Předmětem daňové evidence jsou rovněž nepeněžité příjmy, např. zápočet vzájemných pohledávek a dluhů. Pokud podnikatel přijímá platby v hotovosti, je povinen podle § 97 odst. 1 daňového řádu vést evidenci denních tržeb, není-li rozhodnutím správce daně stanoveno jinak.

Jde-li o příjmy v cizích měnách, je třeba je přepočítat jednotným kursem, který stanoví ministerstvo financí jako průměr směnného kursu stanoveného ČNB poslední pracovní den každého měsíce zdaňovacího období.

Příklad 3.1: Podnikatel dostává příjmy a platí výdaje jak v korunách tak i v cizí měně s tím, že pro přepočítání cizí měny na koruny použije jednotný kurs. Jak vyčíslí v průběhu roku kursovou rozdíly?

Řešení:

V průběhu roku musí vést evidenci příjmů i výdajů v české i příslušné cizí měně. Na konci zdaňovacího období sečte příjmy a výdaje v české měně a příjmy a výdaje v cizí měně. Příjmy a výdaje v cizí měně musí přepočítat na českou měnu jednotným kursem podle § 38 ZDP. Do daňového přiznání potom uvede příjmy a výdaje pouze v korunách. Podnikatel neeviduje v daňové evidenci zůstatky valutové pokladny nebo na devizovém účtu a proto mu kursová rozdíly nevznikají.

Příklad 3.2: Podnikatel prodává zboží do zemí EU a zahraniční odběratelé mu hradí nákupy na jeho účet, kde mu banka připsá tyto příjmy v českých korunách. Jak bude účtovat vzniklé kursovou rozdíly?

Řešení:

V daňové evidenci se neúčtuje, daňová evidence není účetnictví. Smění-li banka cizí měnu za českou, podnikatel uvede do daňové evidence místo částky v cizí měně částku v korunách.